

Реферат на тему: "Марко Вовчок"

Марко Вовчок

Маркович, Марія Олександрівна — письменниця, відома під псевдонімом Марко Вовчок, уроджена Вілінська (1834 — 1907). Закінчивши курс в інституті, вона оселилася у родичів в Орлі і вийшла заміж за О.В. Марковича. У 1857 році нею були відправлені Кулішу, для розміщення в "Записках про Південну Росію", два оповідання з народного життя на українській мові. Ці оповідання викликали у Куліша захоплення. Між ними завязалось листування, Куліш просив ще оповідань і в 1858 р. видав їх окремою книжкою під назвою "Народні оповідання Марко— Вовчка". Оповідання мали великий успіх; сам Тургенєв переклав їх (Санкт-Петербург, 1859) на російську мову. У 1859 р. вийшли написані на російській мові "Рассказы из русского народного быта". Марка Вовчка, співчутливому розбору котрих Добролюбов присвятив велику статтю. "Російський Вісник", "Сучасник", "Російське Слово", "Основа" відкрили свої сторінки молодій письменниці, яку несподіваний літературний успіх спонукав переселитися в Петербург. Тут вона зблизилася із Т.Г.Шевченком, що назвав її своєю спадкоємицею і літературною дочкою. Незабаром вона поїхала із сином за кордон і до чоловіка більше не повернулася. У середині 60-х років М.О.Маркович знову оселилася в Петербурзі. У наслідуваних Некрасовим "Отечественных Записках" вона надрукувала роман "Жива душа" (1868), "Записки паламаря" (1869), повісті: "Тепле гніздечко" (1873), "У глухомані" (1875). Багато перекладала, особливо з Жюль Верна. У 1871 р. за редакцією М.О.Маркович виходив ілюстрований часопис: "Переклади кращих іноземних письменників". Один із перекладів Маркович — казки Андерсена — викликав звинувачення в плагіаті. Наприкінці 70-х років М.О.Маркович вдруге вийшла заміж, переселилася в провінцію і лишила літературну діяльність. Зібрання творів М.О.Маркович (Санкт-Петербург, 1868 — 74, Саратов, 1896 — 98) являє собою дві частини, цілком різні не тільки за змальованим побутом, але й по манері написання. Основні риси початку літературної кар'єри Маркович, коли вона писала виключно розповіді з народного життя — сентиментальність надзвичайна ясність основної задачі, тонке змалювання особистості героїв, стислість розповіді і загальний поетичний колорит, який надає "Оповіданням" жіночно-м'який характер, що наближує їх до творів української народної творчості, із його ніжними і поетичними тонами. Навпаки, повісті і роман М.О.Маркович із життя російської інтелігенції перейняті глузливим настроєм; авторські наміри туманні, змалювання дійових осіб неясне і невизначене, весь тон написання сухий і жорсткий. Про причини цієї різниці існують різні думки. Історики української літератури — Петров , Огоновский , Чалий, Сумцов — схильні бачити в "Оповіданнях" дійову участь першого чоловіка М.О.Маркович — Опанаса Марковича. Близький знайомий подружжя Марковичів в період створення "Оповідань", М.К. Чалий йде навіть далі і ставить питання так: "До кінця невідомо, хто під псевдонімом Марко Вовчка сховав своє ім'я — чоловік , кровний українець, або дружина його, орловська

уродженка". В усьому цьому дуже багато перебільшення. Якщо участь Опанаса Марковича і позначилася в перших "Оповіданнях", то хіба що в мові, про яку так захоплено озвався Куліш ("Наш Марко Вовчок, як бджола Божа, випила найкращу росу з квіток нашої мови"). Виїхавши одна за кордон, Маркович надсилала звідти в часописи ряд оповідань, із яких є багато таких, які набагато вище перших її досвідів. Але і крім цього фактичного спростування, чисто — літературний аналіз "Оповідань" показує, що їх писала саме "орловська уродженка", а не Опанас Маркович, якого вважають гарним етнографом. Загальновизнаний у даний час недолік "Оповідань" — відсутність рис реального народного життя. Герої "Оповідань" — майже оперні персонажі, що говорять вишукано-відточеними тирадами і ще більш вишукано відчують. Походження оповідань — цілком теоретичне, мотиви взяті загальні, а деякі оповідання (наприклад, "Лимерівна", "Кармелюк", "Галя") подають пряме опрацювання народних легенд. Стил "Оповідань", співучий і пестливий, теж у значній мірі запозичений із народних пісень, а не з живої мови. Розходження між творами М.О.Маркович із інтелігентного життя і оповіданнями із народного життя пояснюється набагато простіше: тим, що в перших автор брався за непосильні задачі. Так, у самому значному за обсягом своєму творі — "Живій душі", — Маркович, в ім'я ідей більш рішучих, осміює помірний лібералізм і намагається створити позитивні типи людей справжнього діла. Спроба виявилася по дитячому наївною і потерпіла фіаско, незважаючи на те, що з'явилася в епоху, коли до позитивних зображень "нових людей" ставилися надзвичайно поблажливо. Але коли автор "Живої душі" у "Записках паламаря", знову повернувся до простого, нехитрого побуту, то вийшла дуже непогана картина з побуту сільського духівництва. Самий факт спроможності письменниці, що виросла в інститутському і панському середовищі, перейнятися колоритом середовища їй цілком далекого, дуже характерний, як показник живої чуйності її таланту. Та чуйність, головним чином, і допомогла їй сказати, в оповіданнях із народного життя, потрібне слово у потрібний момент. Перечитуючи їх тепер, із першого погляду важко зрозуміти, чому на російську публіку справив велике враження цей талановитий, але вкрай односторонній живопис, в якому є тільки дві фарби: похмуро-чорна, коли треба зображувати поміщиків, що гноблять селян, і ясно-рожева, коли змальовується психологія пригноблених, ангельски-кротких і ніжно-почуваючих. Але роки появи розповідей були бойові: треба було бити в одну точку, малювати різко, яскраво, щоб читач хвилювався й обурювався кріпосному праву. Сам автор був глибоко щирий у своїй однобічності; при всій нереальності оповідань, від них віє гуманністю піднесеної якості. Яскравим доказом щирості М.О.Маркович може служити і те, що вона довго виступала перед публікою тільки з ліричними сторонами свого таланту і лише пізніше розгорнула іншу значну його особливість — гумор, що дає деяким оповіданням із поміщицького життя ("Тюлева баба" і інше) велику зовнішню цікавість. У 1896 — 98 роках вийшло "Повне зібрання творів" М.О.Маркович в 5 томах (Саратов). Про М.О.Маркович крім великих статей в "Історії української літератури" Огоновського, Петрова, Єфремова, можна прочитати статті Куліша в "Російському Віснику" (1857, №

12); Костомарова в "Сучаснику" (1859, № 5); Добролюбова ("Твори", тому III); Писарева (тому I), Шелгунова, Скабичевского, у "Вітчизняних Записках" (1868, № 7); Ткачева, у "Справі" (1869); Чалаго, у "Київській Старовині" (1894, № 5); С. Єфремов "М. Вовчок" (Київ, 1907, українською мовою), "Колишнє" (1907, № 10), "Минулі Роки" (1908, № 3 і 8). С. Венгеров.